

Ekonomisk granskning av leverantörer

**Metodhandbok för dig som jobbar med inköp och upphandling inom
Göteborgs Stad**

Innehållsförteckning

Kontroll av leverantören	3
Bolagsuppgifter.....	3
Skatteregistrering	3
Ekonomisk och finansiell ställning	4
Skulder till det allmänna.....	4
Fördjupade kontroller.....	7
Personkrets som omfattas av de frivilliga uteslutningsgrunderna.....	8
Skulder till enskilda.....	8
Kapacitetsberäkning personal	8
Årsredovisning.....	9
Information från andra myndigheter	10

Kontroll av leverantören

Kontroll av leverantörer kan delas i olika delar, delvis kontroller som ska göras i varje upphandling eller utökade kontroller som kan göras i upphandlingar efter riskbedömning. Vilken nivå av kontroll som ska genomföras kan bestämmas utifrån en riskbedömning om dels den aktuella branschen dels den specifika leverantören. Hur dessa kontroller görs beror på vilka verktyg man har tillgång till.

Nedan anges vilka kontroller som ska respektive kan göras samt källor till information. Nedan anges även vilka varningssignaler som det finns kopplade till respektive kontroller. En varningssignal är ett tecken på att det kan vara befogat med ytterligare kontroller.

Bolagsuppgifter

Det första som ska kontrolleras är om leverantören existerar, vad den heter och om den finns registrerat i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret.

En upphandlande myndighet kan ställa krav att leverantören är registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregister eller motsvarande register som förs i den stat där leverantörens verksamhet är etablerad (14 kap. 2 § p. 1 LOU). I Sverige ansvarar Bolagsverket för dessa register.

Kontrollen kan göras mot

- Bolagsverket
- Kreditupplysningsföretag
- (Verktyget ”Kontroll av leverantörer” på intranätet)

En registrerad leverantör är sökbar hos dessa källor. Om det inte finns något bolag, förening eller liknande registrerat i aktiebolags-, handels- eller föreningsregister under det angivna organisationsnumret kommer sökningen att resultera i ingen träff.

Om en leverantör har haft namn- eller adressbyte nyligen kan det vara tecken på att bolaget bytt ägare. Då finns det skäl att vara extra uppmärksam när bolaget hänvisar till tidigare förhållanden. Flera namn- eller adressbyten inom en kort period kan vara en varningssignal att granska bolaget närmare.

✓	Kontroll av organisationsnummer – identifiera företaget
✓	Kontroll av organisationsform
!	Har det förekommit namnbyten – tecken på att vidare kontroll kan behövas
!	Adress – Finns det flera företag registrerade på samma adress? Finns det en co-adress?

Skatteregistrering

En leverantör ska vara registrerad för F-skatt, mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter om verksamheten kräver det. Dessutom kan en upphandlande myndighet ställa krav på leverantörerna att dessa ska vara registrerade för F-skatt, oavsett vilken medlemsstat dessa är registrerade i.

Kontrollen kan göras mot

- Skatteverket

- Kreditupplysningsföretag
- (Verktyget ”Kontroll av leverantörer” på intranätet)

Moms för bolag verksamma i medlemsstaterna kan även kontrolleras via http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/vatResponse.html

✓	F-skatt
✓	Moms (kan finnas undantag)
✓	Arbetsgivaravgifter (kan finnas undantag)

Ekonomisk och finansiell ställning

En upphandlande myndighet får ställa krav på en leverantörs ekonomiska och finansiella ställning enligt 14 kap. 1 § p. 2 LOU. Kravet kan ställas i form av en kreditvärdering från ett kreditupplysningsföretag eller genom att själv granska vissa, förutbestämda nyckeltal eller dylikt. Nivån på dessa tal ska bestämmas utifrån den upphandling som man arbetar med. Vid upphandlingar som utsätter den upphandlande myndigheten för större risker (ensamrätt, stora värden, beroende av genomfört arbete) är det lämpligt att ställa högre krav på en leverantörs ekonomiska och finansiella ställning.

Använder man sig av kreditvärdering hämtas informationen från det kreditupplysningsföretaget som tagit fram den aktuella kreditvärderingsmodellen. När det kommer till nyckeltal mm behövs det bokslutsinformation för att beräkna dem. Samma gäller för leverantörer som inte uppfyller den kreditvärdering som finns som kvalificeringskrav, och där det ska göras en individuell bedömning. Bokslutsinformation kan i vissa fall fås från Bolagsverket eller kreditupplysningsföretag, denna information baseras dock på det senaste inlämnade årsredovisningen, och är därmed inte dagsaktuell. Aktuella utdrag från leverantörens balans- och resultaträkning kan begäras in från leverantören, om detta anges i upphandlingsdokumenten/avtal.

✓	Ekonomisk och finansiell ställning enligt krav i den aktuella upphandlingen
!	Ifall ekonomisk och finansiell ställning ska visas genom kreditvärdering av en oberoende part, och kravet inte uppfylls enligt deras modell, ska den upphandlande myndigheten göra en egen bedömning i det enskilda fallet. Det kan göras med hjälp av uppgifter från - ett kreditupplysningsföretag - aktuell resultat- och balansräkning för leverantören - moderbolagsgaranti - revisorsintyg

Tänk på att även kontrollera moderbolaget vid moderbolagsgaranti; både när det gäller aktiebok samt ekonomisk och finansiell ställning.

Skulder till det allmänna

Enligt 13 kap. 2 § andra stycket LOU får en upphandlande myndighet utesluta en leverantör om man på annat lämpligt sätt, än genom ett lagakraftvunnet beslut, kan visa att leverantören inte fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Enligt förarbeten anses förfallna obetalda svenska skatter eller socialförsäkringsavgifter på leverantörens skattekonto påvisa att skyldigheterna i fråga inte är fullgjorda. Efter att

Skatteverket skärpt sin sekretessbedömning av skattekontot är detta inte längre offentliga uppgifter som kan begäras ut. Dock har leverantören själv tillgång till sitt skattekonto, och uppgiften kan begäras ut via dem.

I normalfallet anses det dock tillräckligt att göra kontroll hos Kronofogden om det finns restförda skatter eller socialförsäkringsavgifter.

Om skattekontot

Alla skattskyldiga har ett skattekonto hos Skatteverket. På skattekontot hanteras (nästan) alla transaktioner som är kopplade till skatter och avgifter avseende inkomster och näringsverksamhet. Undantag är t.ex. trängselskatt och kupongskatt. Det finns fastställda betalningsdatum för alla skatter och avgifter. Första helgen varje månad görs det en automatisk avstämning av saldot på skattekontot. I samband med avstämningen registreras även eventuell ränta.

Om saldot på skattekontot är negativt efter en avstämning så uppstår det en skatteskuld (underskott på skattekontot). Och det är redan i detta fas som en leverantör har brutit i sin betalning av skatter och avgifter i enlighet med LOU. Denna uppgift finns endast hos Skatteverket. Uppgiften är numera inte offentlig, förutom till ägaren av skattekontot.

Om underskottet på skattekontot överstiger 1 999 kr men inte 10 000 kr skickar Skatteverket en betalningsupplmaning till företagaren. Om underskottet är 10 000 kr eller mer skickar Skatteverket ett betalningskrav till företagaren. Ett betalningskrav innebär att om saldot på skattekontot är fortsatt negativ (pavsett belopp) efter nästa avstämning kommer underskottet att överlämnas till Kronofogden för indrivning.

Mer information om skattekontot finns i [Skatteverkets broschyr om Skattekonto \(SKV 408\)](#).

Är det samma uppgifter som finns hos Kronofogden, kreditupplysningsföretag respektive leverantören?

Vilka uppgifter den upphandlande myndigheten får tillgång till beror på vem den hämtar uppgifterna ifrån.

- Informationen från Kronofogden innehåller antal, belopp, datum och status (betalda eller ej) på restförda skulder.
- Kreditupplysningsföretag hämtar sin information från Kronofogden. Informationen från kreditupplysningsföretag innehåller antal, belopp, datum och status (betalda eller ej) på restförda skulder.
- Leverantören har tillgång till alla uppgifter på sitt skattekonto. På skattekontot syns det ett flertal uppgifter utöver skulder som överlämnats till Kronofogden för indrivning, t.ex. saldo, inbetalningar, utbetalningar, skattetillägg, olika skatteslag, förseningsavgifter, räntor mm. För att kunna beställa en utskrift av skattekontot måste man välja alla transaktioner. Detta innebär att man får ta del av flera uppgifter genom en utskrift från ett skattekonto än genom Kronofogden eller kreditupplysningsföretag.

I normalfallet är kontroll genom Kronofogden eller kreditupplysningsföretag tillräckligt. Kontroll om obetalda skatter och socialförsäkringsavgifter kan ske genom

- Kronofogden
- Kreditupplysningsföretag
- (Verktyget ”Kontroll av leverantörer” på intranätet)

- Utdrag från skattekontot som kan fås från leverantören

Tänk på att om leverantören betalar av skulden eller ingår en bindande överenskommelse om betalning ska den inte uteslutas (13 kap. 5 § 3 st LOU).

✓	Obetalda skatteskulder eller andra avgifter
!	Systematisk eftersläpning med skattebetalningar

Fördjupade kontroller

Enligt 13 kap. 3 § p. 3 LOU får en upphandlande myndighet utesluta en leverantör för att delta i en upphandling om myndigheten kan visa att leverantören gjort sig skyldig till något allvarligt fel i yrkesutövningen som gör att leverantörens redbarhet kan ifrågasättas. För att denna paragraf ska kunna användas behöver det inte vara fråga om brottsliga förehavanden, utan den kan tillämpas på situationer där leverantören bryter mot gällande lagar och regler, bli av med ett tillstånd eller får sanktionsbeslut från en tillsynsmyndighet. Alla överträdelser ska dock inte leda till en uteslutning, utan det är den upphandlande myndigheten som ska göra en bedömning om detta. Det går inte att fastslå hur allvarligt ett fel i yrkesutövningen måste vara för att leda till uteslutning. Dock kan sägas att de omständigheter som kan medföra uteslutning av en leverantör ska vara relevanta för upphandlingen och stå i proportion till uteslutningen.

När det gäller de fakultativa uteslutningsgrunder anges i direktivet 2014/24/EU att den längsta tillåtna uteslutningsperioden är tre år från dagen för relevant händelse. Händelser äldre än tre år ska således inte läggas leverantören till last.

Nedan beskrivs vilka kontroller som kan göras av de upphandlande myndigheter. Den upphandlande myndigheten ska göra en risk- och behövlighetsanalys för att se vilka kontroller som är tillämpliga i det enskilda fallet.

När det kommer till allvarligt fel i yrkesutövning har lagstiftaren inte definierat vilka alla beteenden eller i vilken omfattning de omfattas av denna reglering. Därför är det viktigt för den upphandlande myndigheten att hålla sig ajour med rättspraxis samt göra bedömningar i det enskilda fallet.

Riskbedömning

Riskbedömningen ska alltid utgå från den branschen leverantörerna är verksamma i, se figur 1. Det är dock viktigt att komma ihåg att alla leverantörer som är verksamma i en viss bransch inte är osunda, men att det finns flera osunda inslag på vissa branscher. Och det är inom dessa branscher som det är viktigt att genomföra fler kontroller.

Figur 1, Riskfaktorer

Personkrets som omfattas av de frivilliga uteslutningsgrunderna

Vilken personkrets som omfattas av de frivilliga uteslutningsgrunderna i LOU är inte reglerad, utan bedömning måste göras i det enskilda fallet. En indikation kan vara om personen omfattas av definitionen för personkrets enligt 13 kap. 1 § LOU. Det kan även vara fråga om person/er som är faktiska företrädare för verksamheten.

Observera att det är dessa personers affärsverksamhet som kan ligga till grund för en eventuell utredning, ej deras privata förhållanden.

Detta innebär att det kan finnas anledning att granska hur affärsverksamheten bedrivs, förutom leverantören, även inom koncernen samt hos andra bolag inom denna personkrets.

✓	Vem företräder/har bestämmande inflytande över bolaget?
	- Styrelsen?
	- Ägarna?
	- Verkliga huvudmän?
	- Annan företrädare?
✓	Ingår bolaget i en koncern?
✓	Vilken annan affärsverksamhet bedrivs av personkretsen?
✓	Finns det oegentligheter i någon av dessa bolag?
	- Konkurer?
	- Tidigare misskötsamhet vid affärsverksamhet?
	- Har tidigare bolag överlåtits till målvakter?

Skulder till enskilda

Kontroll om obetalda skulder till enskilda kan ske genom

- Kronofogden eller
- Kreditupplysningsföretag.

Om ett företag vill få betalt från en annan skickar dem in en betalningsansökan till Kronofogden. Kronofogden, eller domstolen, kommer sedan antingen att fastställa skulden eller inte. En fastställd betalningsansökan blir till ett utslag. Alla ansökningar leder inte till utslag, utan kan bli avskrivna eller återkallade.

En enskild skuld i sig är inte grund för uteslutning av en leverantör. Ett varningstecken kan dock vara om det börjar komma in flera ansökningar om betalningsföreläggande mot ett företag som tidigare skött sig. Är det fråga om privatpersoner som riktar betalningskrav mot ett företag kan det vara fråga om utebliven lön, och det krävs särskilt uppmärksamhet i dessa fall.

Det behöver alltid göras en bedömning i det enskilda fallet.

!	Fastställda skulder till en privatperson
!	Utökad antal ansökningar om betalningsföreläggande

Kapacitetsberäkning personal

Det kan vara relevant att bedöma leverantörens kapacitet avseende personella resurser. Detta kan göras genom kontroll av beslutade arbetsgivaravgifter.

Kontroll av beslutade arbetsgivaravgifter kan ske genom

- Skatteverket (3 senaste beslut) eller
- Kreditupplysningsföretag (längre period).

En leverantör som är arbetsgivare ska betala arbetsgivaravgifter för sina anställda. Månaden efter att lön har betalats ut ska arbetsgivaren deklarerat arbetsgivaravgifter och avdragen skatt till Skatteverket. Därefter beslutar Skatteverket om arbetsgivaravgifterna. Beslutet avser i normalfallet de belopp som företaget själv har rapporterat till Skatteverket.

Arbetsgivaravgifter multiplicerat med tre motsvarar ungefär redovisat lön före skatt (bruttolön) för alla anställda. Då kan en rimlighetsbedömning göras om företaget avlönar sina anställda på ett korrekt sätt. Det är dock viktigt att komma ihåg att löner inom ett företag kan variera stort personer emellan. I enskilda firmor eller handelsbolag betalar ägarna inte heller arbetsgivaravgifter för sina egna insatser, utan något som kallas för egenavgifter istället.

Beslut om arbetsgivaravgifter behöver dock inte innebära att avgifterna är betalda. Om du vill säkerställa att företaget även har betalat avgifterna kan du begära att de ska visa upp utdrag från sitt skattekonto, där alla transaktioner syns.

En leverantör kan även använda sig av bemanningsföretag eller underleverantörer för att uppnå tillräcklig kapacitet. I dessa fall är det inte leverantören, utan bemanningsföretaget eller underleverantören, som ska betala lön för personalen.

✓	Beslutade arbetsgivaravgifter står i proportion till anställd personal
!	Ca Bruttolön (Beslutad AG x 3) / antalet anställda = medellön per anställd
!	Ca Bruttolön (Beslutad AG x 3) / medellön = ca antalet anställda

Årsredovisning

Ett räkenskapsår är en period på 12 månader för vilket ett företags redovisar. Räkenskapsåret sammanfaller ofta, men inte alltid, med ett verksamhetsår. Ett räkenskapsår kan i vissa fall vara längre än 12 månader, men aldrig längre än 18 månader.

Alla företag måste upprätta ett bokslut i slutet av varje räkenskapsår, och beroende på företagsform och storlek sker bokslutet antingen genom årsbokslut eller årsredovisning.

En årsredovisning är mer omfattande än ett årsbokslut och ska årligen lämnas till Bolagsverket. Om ett bolag inte lämnar in årsredovisning i tid till Bolagsverket eller Länsstyrelsen kan detta resultera i förseningsavgifter från Bolagsverket. Uppgift om inte inkomna årsredovisningar lämnas vidare till Ekobrottsmyndigheten.

Årsredovisningen är en offentlig handling och utgörs av företagets balans- och resultaträkning (årsbokslutet) med tillhörande noter (förklaringar till olika poster i bokslutet), förvaltningsberättelse (beskrivning av verksamhetsåret) och revisionsberättelse (en redovisning från revisorn över hur bolagets räkenskaper skötts). I sin revisionsberättelse anger revisorn huruvida hen till- eller avstyrker att resultat- och balansräkningen fastställs. Vidare framgår det om en haft andra allvarliga anmärkning på hur verksamheten skötts.

Årsredovisning finns att tillgå hos

- Bolagsverket
- Länsstyrelsen (för stiftelser)

- Kreditupplysningsföretag
- Leverantören

✓	Har bolaget lämnat årsredovisning?
✓	Tillstyrker revisorn att resultat- och balansräkningen fastställs?
✓	Finns det revisorsanmärkning i årsredovisningen?
!	Är årsredovisningen rimlig?

Information från andra myndigheter

Såsom ovan konstaterat kan allvarlig fel i yrkesutövningen bestå av en mängd olika saker. Ofta är det fråga om olika beslut från kommunala och statliga myndigheter.

Det finns ett antal krav som ställs på den som vill bedriva näringsverksamhet i Sverige. Vissa regler är gemensamma för alla, andra är specifika beroende på vilken näring man bedriver.

Ett sätt att utreda hur ett företag sköts är att kontakta relevanta myndigheter och begära ut beslut. Innan en sådan begäran är det dock viktigt att fundera över vilka beslut eller sanktionsbeslut från en annan myndighet verkligen har betydelse i upphandlingen eller i avtalsuppföljningen. **Det är viktigt att komma ihåg att det inte är det faktumet att det finns sanktionsbeslut från en annan myndighet utan omständigheterna i ärendet bakom som kan utgöra allvarligt fel i yrkesutövning.**

Nedan följer några exempel på myndigheter som kan vara relevanta att utreda:

- **Skatteverket.** En företagare ska redovisa och betala de flesta skatter och avgifter till Skatteverket (undantag är t.ex. trängselskatt som betalas till Transportstyrelsen). I de flesta fall har företagare även möjlighet att i efterhand rätta till sina redovisningar och inbetalningar av skatt. Skatteverket granskar även företag för att säkerställa att de har redovisat och betalat rätt skatt. Har så inte skett fattar Skatteverket omprövningsbeslut samt beslut om skattetillägg. Skattetillägg är en avgift som ska betalas om man lämnat in en oriktig uppgift eller skönsbeskattats.

Skatteverket har även befogenhet att göra tillsyn på plats hos verksamheter som omfattas av kravet på kassaregister eller personalliggare. Upptäcks de brister då kan Skatteverket fatta beslut om kontrollavgifter.

Skatteverkets beslut är offentliga och kan begäras ut. Innan man begär ut handlingar ska man dock fundera över vilka beslut som kan vara relevanta, t.ex. vilken tid som ska ha flutit på sedan beslutet fattades. Ett tips kan även vara att endast begära ut beslut om skattetillägg inklusive motivering samt kontrollavgifter på relevanta områden.

Begäran kan göras på Skatteverkets [hemsida](#).

- **Tillstånds- och tillsynsmyndighet.** För att kunna bedriva vissa näringar i Sverige krävs det att man har tillstånd, ibland flera olika tillstånd. Dessutom har vissa myndigheter tillsynsuppdrag. Det kan vara relevant att både inför tilldelningen och som ett led i avtalsförvaltningen kontrollera att leverantören har relevanta tillstånd eller om det finns allvarliga sanktionsbeslut från tillsynsmyndigheter.

- **Arbetsmiljöverket.** Arbetsmiljöverket har som uppdrag att se till att lagar om arbetsmiljö och arbetstider följs av företag och organisationer. De har ett sökbart diarium på sin [hemsida](#).
- **Domstolar.** De flesta beslut fattade av offentliga aktörer är överklagningsbara till domstol (på vissa områden kan första instansen vara en annan myndighet).

Konkurrensverket har på sin hemsida samlat domslut som handlar inom upphandling. [Databasen](#) är sökbar på t.ex. organisation. Dessutom finns det många juridiska databastjänster som samlar avgöranden från domstolar.

✓ Begäran offentliga beslut   - beslut om skattetillegg och kontrollavgifter från Skatteverket- Tillstånd från tillståndsmyndigheten- Sanktionsbeslut från tillsynsmyndighet- Begäran beslut från Arbetsmiljöverket- Begäran beslut från domstolar

Inför en begäran behöver man fundera på om ett eventuellt beslut från annan myndighet har relevans. En begäran om handlingar är resurskrävande både för den frågande samt utlämnande myndigheten. Myndigheter som lämnar ut handlingar har även rätt att ta betalt för utlämnade handlingar.

Denna skrift har framtagits av Miia Vuolama, Inköp och upphandling, 2020-05-20